

סילבוסים לבחינות לקראת סטז' ורישוי רופאים בוגרי חו"ל

במקצועות:

**רפואה פנימית, כירורגיה, רפואת ילדים,
רפואת נשים ומיילדות, פסיכיאטריה**

נגזר מתוך הסילבוס לבחינות הארציות לרפואה -
פורום דיקאני הפקולטות לרפואה

יועצת ועורכת הסילבוסים:

**ד"ר נטע נוצר, ראש היחידה לחינוך רפואי, הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר,
אוניברסיטת תל-אביב**

**פרופ' הרברט פרוינד, יו"ר ועדת הבחינות
וחברי ועדת הבחינות לקראת סטז' ורישוי רופאים**

תוכן העניינים

3	א. הקדמה .....
5	ב. ספרי עיון והתייחסות לבחינות ממשלתיות .....
6	ג. הסילבוס לבחינה ברפואה פנימית .....
13	ד. הסילבוס לבחינה בכירורגיה .....
21	ה. הסילבוס לבחינה ברפואת ילדים .....
27	ו. הסילבוס לבחינה ברפואת נשים ומיילדות .....
30	ז. הסילבוס לבחינה בפסיכיאטריה .....

הקדמה

נבחן/ת נכבד/ה,

הסילבוס שלפניך כולל נושאים שהוגדרו כנושאי הליבה, נושאים שכל בוגר רפואה חייב להיות בקיא בהם בתחילת דרכו כרופא, בחמשת מקצועות הבחינה.

בסילבוס מודגש שילוב עקרונות ומידע, החל ממדעי יסוד ברפואה, דרך עקרונות אבחון, טיפול, גילוי מוקדם ומניעה, וכלה בפרשנות לממצאים מאופיינים בבדיקות מעבדה ודימות.

הסילבוס מקיף את פירוט הפרקים והנושאים לכל מקצוע בנפרד, את הסילבוס ניתן למצוא באתר בחינות סטז' ורשוי רופאים - www.ima.org.il.

הסילבוס משמש כלי הכוונה בתהליך בלמידה. יחד עם זאת הסילבוס אינו מחייב את מפת הבחינה ויכולים להופיע בבחינה נושאים שלא צוינו בו מפורשות, אך יש להם קשר ישיר או עקיף לנושא המצוין בסילבוס.

ספרות: לכל מקצוע נקבע ספר לימוד מחייב על פי ההוצאה האחרונה המעודכנת. הבחינה תסתמך על הספרים המצוינים בכל מקצוע ובמידה ויופיעו ערעורים לגבי תשובה נכונה בבחינה, התשובה המחייבת היא זו שמופיעה בספר הלימוד המומלץ בלבד.

אמצעי המחשה: הסילבוס מחייב וכולל גם פענוח אמצעי בדיקה והדמיה. לכל מקצוע מפורטים האמצעים הנדרשים.

אנו מקווים שהסילבוס יהיה לך לעזר בתהליך ההכנה לבחינות סטז' ורישוי רופאים.

אנו מאחלים לך הצלחה בבחינה!

פרופ' ה. פרוינד
יו"ר ועדת הבחינה
לקראת סטז' ורישוי רופאים

תאריך עדכון: דצמבר 2010

1. כוונת הבחינה

- א. לבדוק את רמת הידע ויישום הידע של הנבחנים.
- ב. לאתר את הנבחנים שרמת הידע ויישום הידע שלהם אינו מגיע למינימום הנדרש.
- ג. ליצור רמת הערכה אחידה, בסטנדרט המתבקש.

2. תוכן הבחינה

- א. הבחינה מבוססת על הסילבוס בכל מקצוע. הסילבוס מופיע באתר הבחינות www.ima.org.il
- ב. המהדורה המחייבת של ספר הלימוד המומלץ היא המהדורה האחרונה, ובתנאי שהספר הופץ לפחות 9 חודשים לפני מועד הבחינה.
- ג. רשימת ספרי הלימוד המומלצים מופיעה בהמשך מסמך זה.

3. הבחינה

פרוט הליך הבחינה ונהליה מופיעים באתר האינטרנט של ועדת הבחינה www.ima.org.il

4. מנגנון ערעור

פרוט הליך הערעור / עיון מופיע באתר האינטרנט של הוועדת הבחינה www.ima.org.il

תאריך עדכון: דצמבר 2010

ספרי עיון והתייחסות לבחינות לקראת סטז' ורישוי רופאים

1. פנימית
Harrison Principals of Internal Medicine, last edition
  2. כירורגיה
Sabiston, Textbook of Surgery, last edition
  3. ילדים
Nelson, Textbook of Pediatrics, last edition
  4. נשים
Lange, Current Diagnosis & Treatment, Obstetrics & Gynecology, last edition Ed:
DeCherney, Nathan, Goodwin, Laufer
כל הפרקים למעט אילו, העוסקים בתינוק הבריא (פרק 11), החייאת תינוקות (פרק 13), והשד (פרק 63).
  5. פסיכיאטריה
Kaplan & Sadock's Synopsis of Psychiatry, last edition. Sadock, BJ and Sadock
- הבחינה תסתמך על הספרים המצוינים אך אנו חוזרים ומדגישים כי הספר מחייב רק לגבי תהליך הערעור. בתהליך הערעור התשובה המחייבת תהיה זו המופיעה בספר הלימוד המומלץ בלבד.
- ספרי העיון הרשומים מעלה, הינם הספרים המחייבים לבחינה, על פי ההוצאה האחרונה, ובתנאי שהוצאה זו יצאה לאור 9 חודשים לפני מועד הבחינה.**
- עדכון לגבי המהדורה של ספר הלימוד יובא לידיעת הנבחנים באתר של ועדת הבחינה.**

סילבוס ברפואה פנימית

הקדמה

הרפואה הפנימית מקיפה תחומים רבים של תחלואה הפוגעת במערכות גוף רבות. בסילבוס מוצגים הנושאים, רמת הידע ונושאים משיקים לבעיות קליניות שכיחות הנדרשים מהנבחן בוגר בית הספר לרפואה. הסילבוס מתייחס להיבטים של טיפול אמבולטורי ואשפוז וכולל מחלות בגיל הזקנה ומחלות ממאירות. כמו כן הושם דגש על מניעת תחלואה ושיקום. הבחינה תתמקד בפתרון בעיות קליניות שכיחות הדורשות אבחון וטיפול.

ספר הלימוד

Harrison Principals of Internal Medicine, last edition

מטרות כלליות

1. הנבחן יבין את ההיבטים הפיסיולוגיים והפתו-פיסיולוגיים של המחלות השכיחות ברפואה פנימית.
2. הנבחן ייפרש ממצאים בולטים ושכיחים של בדיקות דימות ומעבדה.
3. הנבחן יבחר תוכנית טיפול מתאימה של מקרים מתוארים המבוססת על האבחנה המבדלת, יצביע על הפרוגנוזה, כמו גם יעריך את הסיכונים והסיבוכים האפשריים של הטיפולים.
4. הנבחן יישם עקרונות אבחון, גילוי מוקדם ומניעה לפתרון בעיות קליניות מתחומי הרפואה הפנימית.
5. הנבחן יגלה בקיאות בהיבטים המשפטיים הנוגעים לחוק זכויות החולה והטיפול בחולים.

אמצעי העזר אותם עשוי הנבחן להתבקש לפענח יכללו:

- א. צילומי רנטגן (חזה, בטן סקירה)
- ב. משטחי דם
- ג. ECG
- ד. ספירת דם
- ה. בדיקות כימיה בדם ובשתן
- ו. משקע שתן
- ז. בדיקות אימונולוגיות וסרולוגיות בדם
- ח. תרביות דם ושתן
- ט. גזים בדם עורקי
- י. נוזלי גוף (מיימת, נוזל פלורלי, CSF, מפרק)

כמו כן עשויים לכלול:

- א. תשובות בדיקות הדמיה (US, צילומים, מיפויים)
- ב. אקו לב
- ג. תשובות ציטולוגיה ופתולוגיה

הנושאים הראשיים

נושאי הבחינה מוצגים סביב פתרון בעיות קליניות שכיחות הדורשות שיקול דעת לפתרון, אבחנה ותוכנית

תאריך עדכון: דצמבר 2010

טיפול. בנוסף, הנבחן יבין את הסכנות והסיבוכים הכרוכים בטיפולים.

מטרות

1. למטרת אבחון וטיפול, הנבחן יבין את פרטי האנמנזה, הממצאים הגופניים והמעבדתיים הדרושים להתקדם באבחנה.
2. הנבחן יכיר את האבחנות המבדילות של המצבים השונים ויגיע לאבחנה סופית.
3. הנבחן יתאים את הטיפול המועדף לבעיות המאובחנות ויצביע על הפרוגנוזה.

רשימת הנושאים

1. מחלות לב וכלי דם
2. מחלות דרכי הנשימה
3. מחלות זיהומיות
4. מחלות בדרכי העיכול, כבד ודרכי מרה
5. בעיות אנדוקרינית ומטבוליות
6. מחלות כליה ודרכי שתן
7. מחלות מערכת הדם
8. מחלות ריאומטיות ואימונולוגיות
9. אונקולוגיה: עקרונות
10. מצבי חרום ברפואה פנימית
11. מחלות שכיחות בגיל הזקנה

פירוט הנושאים

1. מחלות לב וכלי דם

האנמנזה, ממצאי בדיקה פיסיקלית, פענוח בדיקות עזר (אקג, מעבדה), פרשנות בדיקות עזר (אקו-לב, מיפוי לב, CT, MRI, וצנתורים, אבחנה מבדלת וסופית ותוכניות טיפול.

- א. מבוא: הגישה לחולה, בדיקה פיזיקלית, אקג, הדמיה, כאבים בחזה ופלפיטציות.
- ב. טרשת עורקים
- ג. מחלת לב איסכמית
- ד. אי ספיקת לב
- ה. בצקת ריאות
- ו. הפרעות קצב
- ז. מחלות לב מסתמיות

ח. CARDIOMYOPATHY

ט. MYOCARDITIS

י. מחלות הפריקארד

יא. יתר לחץ דם ריאתי

יב. יתר לחץ דם

יג. DISEASE OF THE AORTA AND VASCULAR DISEASES OF THE

יד. EXTERMITIES MYXOMA

2. מחלות דרכי הנשימה

כולל: אנמנזה, ממצאי בדיקה פיסיקלית, פענוח בדיקות עזר (תפקודי ראות, רמות גזים בדם עורקי, מעבדה, צילום חזה) פרשנות בדיקות עזר (MRI, CT, ומיפוי ראות), אבחנה מבדלת וסופית ותוכניות טיפול.

- א. הגישה לחולה, הפרעות נשימה ופעולות אבחנתיות
  - שיעול והמופטיזיס
  - HYPOXIA AND CIANOSIS
- ב. אסטמה
- ג. מחלות ריאה חסימתיות ברונכיאקטזיות
- ד. INTERSTITIAL LUNG DISEASE
- ENVIROMENTAL LUNG DISEASE
- ה. EOSINOPHILIC PNEUMONIA
- ו. הפרעות באוורור ודום נשימה בשינה
- ז. THROMBOEMBOLISM
- ח. מחלות הפליריה, המדיאסטינום, סרעפת ודופן החזה
- ט. השתלות ריאה
- י. סרטן הריאות
- יא. ARDS
- יב. אי ספיקה נשימתית חריפה והנשמה

3. מחלות זיהומיות

כולל: אנמנזה, ממצאי בדיקה פיסיקלית, פענוח בדיקות עזר (ספירת דם וכימיה בדם, תרביות וסרולוגיה, צילום חזה ובטו סקירה, פרשנות בדיקות עזר (CT, US, אקו לב, מיפויים), אבחנה מבדלת וסופית ותוכניות טיפול.

- א. הגישה לחולה עם מחלה זיהומית:
  - חום, הגישה לחום ופריחה, FUO, היפותרמיה
- ב. זיהומים הנרכשים בבי"ח
- ג. זיהומים במושתלים
- ד. אינפלואנזה
- ה. אנדוקרדיטיס
- ו. PNEUMONIA
- ז. זיהומי עור ורקמות רכות
- ח. אוסטיומיאליטיס
- ט. ארטריטיס זיהומית
- י. זיהומים במערכת העיכול
- יא. זיהומי בטן
- יב. זיהומים בדרכי השתן
- יג. מחלות מין
- יד. זיהומים הנגרמים מהחיידקים:
  - פנומוקוק, סטפילוקוקוס, סטרפטוקוקוס, אנטרוקוקוס, ליסטריה, קלוסטרודיום, מנינגוקוקוס, גונוקוקוס, המופילוס, HACEK, ליגינולה, מתגים גרם שליליים במעי, הליקובקטר, פסאודומונס, סלמונלה, שיגלה, קמפילובקטק כולרה, ברצלוזיס, מחלת שריטת החתול ברטונלה.

- טו. שחפת
- טז. סיפיליס
- יז. RELAPSING FEVER
- יח. ריקציה
- יט. מיקופלסמה
- כ. כלמידיה
- כא. אספרגלוזיס
- כב. הרפס
- כג. וריצלה זוסטר
- כד. EBV
- כה. CMV
- כו. PARVO VIRUS
- כז. קריפטוקוקוס
- כח. קנדידה
- כט. פלומוציסטיק קריני
- ל. מלריה
- לא. טוקסופלסמה
- לב. אמביאזיס
- לג. לישמניאזיס
- לד. שכיסטוזומה
- לה. AIDS
- לו. עקרונות החיסונים
- לז. בעיות שכיחות הקשורות לרפואת מטיילים

4. מחלות דרכי העיכול והכבד

כולל: אנמנזה, ממצאי בדיקה פיסיקלית, פענוח בדיקות עזר (ספירת דם וכימיה בדם, צילום בטן סקירה), פרשנות בדיקות עזר (תרביות וסרולוגיה, US, CT, אנדוסקופיות, ציטולוגיה ופתולוגיה), אבחנה מבודלת וסופית ותוכניות טיפול.

א. מבוא: גישה לחולה, אנדוסקופיות

- כאבי בטן
- דיספגיה
- בחילות והקאות
- שלשול ועצירות
- ירידה במשקל
- דימום מדרכי העיכול
- צהבת
- מיימת
- הערכת תפקודי כבד ו- HYPERBILIRUBINEMIA
- ב. מחלות בליעה וושט
- ג. מחלה פפטית
- ד. הפרעות ספיגה
- ה. מחלות מעי דלקתיות

1. תסמונת המעי הרגיז
2. MESENTERIC VASCULAR INSUFFICIENCY
3. ממאירויות בדרכי העיכול
4. היפטיטיס טוקסי ומתרופות
5. היפטיטיס וירלי
6. מחלת כבד אלכהולית
7. היפטיטיס כרונית ושחמת
8. השתלת כבד
9. מחלות דרכי מרה
10. פנקריאטיטיס כרונית
11. ממאירויות של הכבד, דרכי מרה ולבלב
12. גידולים אנדוקריניים במערכת העיכול והלבלב

5. בעיות אנדוקריניות ומטבוליות

כולל: אנמנזה, ממצאי בדיקה פיסיקלית, פענוח בדיקות עזר (בדיקות דם), פרשנות בדיקות עזר (מיפויים, צילומי רנטגן, US, CT, ציטולוגיה, פתולוגיה), אבחנה מבדלת וסופית ותוכניות טיפול.

- א. עקרונות האנדוקרינולוגיה
- ב. מטבוליזם העצם
- ג. סוכרת והיפוגליקמיה
- ד. מחלות ההיפופיזה הקדמית והיפותלמוס
- ה. בעיות בנוירו-היפופיזה
- ו. מחלות בלוטת המגן
- ז. מחלות האדרנל ו-Pheochromocytoma
- ח. תסמונות אנדוקריניות משולבות
- ט. שיעור יתר ו-VIRILIZATION
- י. מחלות פרה-טאירואיד, היפר והיפוקלצמיה
- יא. מחלות עצם ואוסטאופורוזיס
- יב. הפרעות בשומני הדם
- יג. המוכרומוטוזיס
- יד. מחלת WILSON
- טו. השמנה והפרעות אכילה
- טז. מצבי חסר ועודף ויטמינים ויסודות קורט
- יז. תת תזונה וטכניקות הזנה

6. מחלות כליה ודרכי שתן

כולל: אנמנזה, ממצאי בדיקה פיסיקלית, פענוח בדיקות עזר (ספירת דם, כימיה, סרולוגיה ואימונוגיה, בדיקות ומשקע שתן) פרשנות בדיקות עזר (פתולוגיה, US כליות), אבחנה מבדלת וסופית ותוכניות טיפול.

- א. הגישה לחולים עם בעיות בכליה ובדרכי השתן
- ב. אי-ספיקת כליות חריפה
- ג. אי-ספיקת כליות כרונית
- ד. הטיפול באמצעות דיאליזה
- ה. הטיפול בעקבות השתלות כליה

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- ו. מחלות גלומאולריות
- ז. מחלות טובולריות
- ח. מחלות אינטרסיציאליות
- ט. מחלות וסקולריות
- י. אבנים בכיליה
- יא. מאזן חומצה בסיס
- יב. מאזן נוזלים ואלקטרוליטים

7. מחלות מערכת הדם

כולל: אנמזה, ממצאי בדיקה פיסיקלית, פענוח בדיקות עזר (ספירת דם, כימיה, משטחי דם ומח עצם), פרשנות בדיקות עזר (צילומי רנטגן, US, CT), אבחנה מבדלת וסופית ותוכניות טיפול.

- א. אנמיה על סוגיה
- ב. המוגלובינופטיות
- ג. אנמיה אפלסטית
- ד. MYELODISPLASIA
- ה. מחלות מילופרופאלטיביות
- ו. AC MYELOID LEUKEMIA
- ז. CH MYELOID LEUKEMIA
- ח. CLL
- ט. NON HODGINS LYMPHOMA
- י. HODGKINS DISEASE
- יא. מחלות תאי פלסמה ו-MGUS ו-MULTIPLE MYELOMA
- יב. עירוי דם ובנק דם
- יג. הטיפול בחולים שעברו השתלת מח עצם
- יד. מחלות הטרומבוציטים
- טו. דימומים וטרומבוזיס
- טז. תרופות אנטי קואגולנטיות

8. מחלות ריאומטיות ואימונולוגיות

כולל: אנמזה, ממצאי בדיקה פיסיקלית, פענוח בדיקות עזר (ספירת דם, כימיה, סרולוגיה ואימונולוגיה), פרשנות בדיקות עזר (צילומי רנטגן, US, CT, מיפויים, תבחינים עוריים), אבחנה מבדלת וסופית ותוכניות טיפול.

- א. הגישה לחולים במחלות
- ב. מצבי חסר חיסוניים
- ג. אלרגיה ואנפילקסיס
- ד. לופוס
- ה. ראומטואיד ארטריטיס
- ו. סקלרודרמה
- ז. סיורגן
- ח. ספונדילוארטרופטיות
- ט. וסקוליטיס
- י. BEHCET'S SYN

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- יא. סרקואידוזיס
- יב. אמילואידוזיס
- יג. אוסטואטריטיס
- יד. גאוט ופסאודוגאוט
- טו. ארטריטיס משנית למחלות ססיטמיות
- טז. פיברומיאליגיה
- יז. FMF
- יח. עייפות כרונית

9. אונקולוגיה: עקרונות אבחון וטיפול

כולל: אנמנזה, ממצאי בדיקה פיסיקלית, פענוח בדיקות עזר (ספירת דם, כימיה, סמנים, צילומי חזה), פרשנות בדיקות עזר (CT), אבחנה מبدלת וסופית ותוכניות טיפול.

- א. פאראנאופלסיה
- ב. תופעות מאוחרות

10. מצבי חרום ברפואה פנימית

כולל: אנמנזה, ממצאי בדיקה פיסיקלית, פענוח בדיקות עזר (ספירת דם, כימיה, טוקסיקולוגיה וגזים בדם עורקי, אקג, צילומי חזה), פרשנות בדיקות עזר (CT), ביצוע החייאה: CPR, אבחנה מبدלת וסופית ותוכניות טיפול.

- א. מצבי הלם, כולל מבוא, הלם ספטי והלם קרדיוגני
- ב. דום-לב והחייאה
- ג. התעלפות, איבוד הכרה
- ד. מצבי חרום בנוירולוגיה
- ה. הרעלות
- ו. הרעלה מתרופות
- ז. הכשות עקיצות ונשיכות
- ח. מצבי חרום באונקולוגיה

11. מחלות שכיחות בגיל הזקנה

- א. הכרת הסימפטומים והסימנים של מחלות שונות הייחודיים לחולה המבוגר.
- ב. הדמוגרפיה של ההזדקנות.
- ג. הזקן התשוש.
- ד. תסמונות גריאטריות כולל:

- נפילות
- Urinary Incontinence
- פצעי לחץ
- דליריום
- דמנציה
- ה. מניעת מחלות והזדקנות מוצלחת.

סילבוס בכירורגיה כללית ומקצועות העל-כירורגיים

הקדמה

הבחינה תתמקד בפתרון בעיות קליניות שכיחות, הדורשות טיפול כירורגי. יושם דגש על שיקול הדעת לבחירת ההתערבות, בין אם שמרנית או ניתוחית, ותוצאותיה עבור החולה.

ספרי הלימוד

Sabiston – Textbook of Surgery, last edition

מטרות

1. הנבחן יישם עקרונות אבחון, גילוי מוקדם ומניעה לפתרון בעיות קליניות בתחום המקצועות הכירורגיים השונים.
2. הנבחן יבחר תוכנית ברור וטיפול מתאימה למקרים מתוארים, המבוססת על אבחנה מبدלת, יציב על הפרוגנוזה, ויעריך את הסיכונים והסיבוכים האפשריים לעומת הסיכויים.
3. הנבחן יבין את ההיבטים הפיסיולוגיים והפתו-פיסיולוגיים של המחלות והמצבים בהם מטפלים המקצועות הכירורגיים.
4. הנבחן יפרש ממצאים אופייניים ושכיחים בבדיקות מעבדה ודימות שמקובל לערוך במקרים הכירורגיים המתוארים.

כירורגיה כללית

נושאי הבחינה מוצגים סביב פתרון בעיות קליניות במערכות הגוף השונות, הדורשות שיקול דעת לפתרון בעזרת פרוצדורה ניתוחית, תוך התחשבות במצבו הכללי של החולה, מחלות הרקע מהן הוא סובל, תופעות לוואי וסיבוכים אפשריים לעומת התועלת הצפויה, וטיפולים לא-ניתוחיים אפשריים.

הנושאים

- א. הערכה, הכנה וטיפול סב-ניתוחי בחולה הכירורגי
- ב. סיבוכים אחר-ניתוחיים
- ג. גוש בצוואר
- ד. קושי בבליעה
- ה. צרבת
- ו. גוש / כאב בשד
- ז. כאבי בטן
- ח. גוש בבטן
- ט. גוש במפשעה ובאברי המין
- י. צהבת
- יא. דימום ממערכת העיכול.
- יב. כאב / אי-נוחות בפי הטבעת
- יג. שינויים בהרגלי הצאיה
- יד. חסימה במערכת העיכול
- טו. יותרת הכליה

תאריך עדכון: דצמבר 2010

טז. החולה הקטבולי
יז. הצטברות נוזל בחלל הבטן
יח. החולה הקטבולי
יט. טראומה

פרוט הנושאים והמטרות

א. הערכה, הכנה וטיפול סב-ניתוחי בחולה הכירורגי

1. הנבחן יעריך את הסיכון הקיים בכל ניתוח, תוך התחשבות במחלות הרקע של החולה, תופעות הלוואי הצפויות, הסיבוכים האפשריים, ואת הפעולות הקדם-ניתוחיות שבכוחן להקטין סכנות אלה.
2. הנבחן יבחר את בדיקות העזר וההדמיה המקובלות להערכת החולה.
3. הנבחן יכיר את השפעת התרופות הקבועות של החולה על מהלך ההרדמה והניתוח, וההוראות מתאימות לגבי הפסקת טיפול, המשך טיפול, או טיפול חלופי.
4. הנבחן יישם את ההוראות לטיפול אנטיביוטי פרופילקטי וטיפול למניעת DVT.
5. הנבחן יישם הוראות מתאימות לטיפול בנוזלים, אלקטרוליטים, תרופות למיניהן, הזנה, פיזיותרפיה וכד'.
6. הנבחן יבין את חשיבות המעקב אחר טיבן וכמותן של הפרשות מהנקזים והצנתרים השונים.

ב. סיבוכים אחר-ניתוחיים

1. הנבחן יכיר את תופעות הלוואי והסיבוכים האחר-ניתוחיים האפשריים במקרה הנדון, יבין את חשיבות הניטור בתקופה האחר-ניתוחית, ויבחר את שיטות המעקב והניטור המתאימות.
  2. הנבחן יזהה סיבוכים על סמך הממצאים והנתונים שהופקו מאנמנזה, בדיקה גופנית, בדיקות עזר, דימות, ומעקב רצוף אחר המהלך האחר-ניתוחי של החולה, ויבחר את הטיפול המתאים ביותר למצב החדש שנוצר.
- רשימת הסיבוכים:** סיבוכי פצע הניתוח למיניהם, שינויים בטמפרטורת הגוף, סיבוכים ריאתיים, קרדיאליים, בדרכי השתן, במערכת העיכול, במערכת העצבים, ודימום.

ג. גוש בצוואר

1. הנבחן יכיר את הפתולוגיות השונות המתבטאות בצורת גוש / גושים באזורים השונים של הצוואר.
2. הנבחן יבין את משמעות כלי האבחון הבאים והשימוש בהם להגעה לאבחנה סופית: אנמנזה ממוקדת, בדיקה גופנית, אולטרא סאונד צווארי, CT, מיפויים שונים, ביופסיית מחט ו-FNA לשם אבחון פתולוגי / ציטולוגי, ובדיקות דם.
3. בהסתמך על הנתונים, יצביע הנבחן על אבחנה משוערת, ויבחר טיפול מתאים למקרה המוצג.

ד. קושי בבליעה

1. הנבחן יכיר את הפתולוגיות השונות המתבטאות בקושי בבליעה.
2. הנבחן יגיע לאבחנה לאחר שיבחר ברור הנסמך על אנמנזה, בדיקות עזר והדמיה.
3. הנבחן יכיר את מגוון הטיפולים המקובלים למצבים המתבטאים בקושי בבליעה, ויבחר את הטיפול המתאים ביותר למקרה המוצג.

ה. צרבת

תאריך עדכון: דצמבר 2010

1. הנבחן יכיר את מגוון המצבים והמחלות הגורמים לצרבת, בדיקות העזר והדימות שבעזרתם יוכל להגיע לאבחנה, ויבחר אבחנה למקרה המוצג.
2. הנבחן יכיר את מגוון הטיפולים המקובלים למצבים הגורמים לצרבת, ויבחר את הטיפול המתאים ביותר למקרה המוצג.

ו. גוש / כאב בשד

1. הנבחן יבין את השינויים המחזוריים החלים ברקמת השד של האישה בגיל הפוריות.
2. הנבחן יכיר את הפתולוגיות השפירות והממאירות בשד בגיל ההתבגרות, בשנות הפוריות, ולאחר הבלות.
3. הנבחן יכיר את עקרונות ה-screening לגילוי מוקדם של סרטן השד.
4. הנבחן יעשה שימוש מושכל, המתאים למקרה המוצג, באמצעי האבחון השונים המקובלים לברור ממצאים בשד: ממוגרפיה, אולטראסאונד, MRI, FNA, ביופסיה מחט.
5. בהסתמך על האנמנזה, ממצאי הבדיקה הגופנית, בדיקות הדימות השונות והביופסיה, יגיע הנבחן לאבחנה המתאימה למקרה המוצג.
6. במקרים של סרטן שד:
  - יקבע הנבחן את ה-staging, ויידע את הפרוגנוזה של המקרה המוצג.
  - יבחר את הטיפול הניתוחי והמשלים המתאים למקרה המוצג (mastectomy, lumpectomy, sentinel lymph node biopsy, axillary lymph node dissection, neo-adjuvant / adjuvant chemotherapy, radiotherapy, hormone therapy)
7. הנבחן יידע דרכי אבחון סרטן שד על רקע גנטי, יכיר את הפרוגנוזה של מחלה זו, ויבחר טיפול מתאים (מעקב, chemoprevention, ניתוחים פרופילקטיים).

ז. כאבי בטן

1. הנבחן יידע לקבל אנמנזה רלוואנטית, יבין את המשמעות של אופי הכאב, תדירותו ומיקומו, ויכיר את ממצאי הבדיקה הגופנית המעידים על גירוי ציפקי.
2. הנבחן יבחר בדיקות עזר ודימות המתאימות למקרה המוצג, ירכיב אבחנה מבדלת, יגיע לאבחנה סופית, ויבחר טיפול מתאים (שמרני, מילעורי, זעיר-פולשני או פתוח).
3. הנבחן יכיר את התזמון האופטימאלי להתערבות כירורגית, ויבחר טיפול קדם-ניתוחי שבכוחו להקטין את התחלואה והתמותה.

ח. גוש בבטן

1. הנבחן יידע לאבחן את הפתולוגיות השכיחות המתבטאות בגושים תוך-ציפקיים, אחור-ציפקיים ובדופן הבטן, בהסתמך על אנמנזה רלוואנטית, ממצאי הבדיקה הגופנית, בדיקות עזר ודימות.
2. הנבחן יכיר את האבחנה המבדלת, הנסמכת על בדיקות, ויבחר בשיטה המתאימה ביותר להשגת דגימות לאבחון ציטולוגי/פתולוגי על מנת להגיע לאבחנה סופית.
3. הנבחן יכיר את עקרונות הטיפול הכירורגי והמשלים בגושים בטניים ואחור-ציפקיים, ויבחר את הטיפול המתאים ביותר למקרה המוצג.

ט. גוש במפשעה ובאברי המין

תאריך עדכון: דצמבר 2010

1. הנבחן יכיר את הפתולוגיות המתבטאות בגושים במפשעה ו /או באברי המין (בקעים, גושים מוצקים וציסטיים), ויבחר אבחנה מبدלת ואבחנה משוערת הנסמכת על אנמנזה רלוואנטית, ממצאי הבדיקה הגופנית, בדיקות עזר ודימות.
2. הנבחן יאבחן בקע כלוא ובקע חנוק בהסתמך על האנמנזה, ממצאי הבדיקה הגופנית, בדיקות עזר ודימות, ויבחר טיפול מתאים.

י. צהבת

1. הנבחן יכיר את המחלות והמצבים הגורמים להופעת צהבת, ואת הטיפולים השמרניים ו /או הכירורגיים המקובלים במצבים אלה.
2. הנבחן יציין את הברור המתאים למקרה המוצג (אנמנזה, בדיקות מעבדה ודימות), תוך התחשבות בסיכונים / סיבוכים ותופעות הלוואי של בדיקות אלה.
3. הנבחן יבחר אבחנה מبدלת, אבחנה משוערת וטיפול מתאים למקרה המוצג.

יא. דימום ממערכת העיכול

1. הנבחן יכיר את המחלות והמצבים הגורמים לדימום חריף או כרוני ממערכת העיכול לכל אורכה, את הבדיקות המקובלות לבירור מקרים אלה, ואת הטיפולים הכירורגיים והלא-כירורגיים המתאימים לכל מצב.
2. הנבחן יציג אבחנה מبدלת / משוערת בהסתמך על נתונים מהאנמנזה והבדיקה הגופנית, ויקבע סדר קדימויות לטיפול או להמשך ברור בהתאם לנתוני המקרה שהוצג לו.
3. במקרים שאינם דורשים טיפול מיידי, יבחר הנבחן ברור המתאים למקרה המוצג, יזהה את מקור הדימום ויגיע לאבחנה סופית.
4. במקרים הדורשים התערבות מיידיית להפסקת הדימום, ובמקרים בהם אובחן מקור הדימום, יבחר הנבחן את הטיפול המתאים ביותר.
5. הנבחן יבין את ההוריות והשיקולים לניתוח דחוף או אלקטיבי בהתאם לאבחנה, אופי הדימום (קל, מסיבי, מתמשך או חוזר), ו/או כשלון אמצעים טיפוליים אחרים.

יב. כאב / אי-נוחות בפי הטבעת

1. הנבחן יכיר את מגוון המצבים והמחלות הגורמים לכאבים או לאי-נוחות בפי הטבעת, ואת מגוון הטיפולים השמרניים והניתוחיים המקובלים במצבים אלה, כולל תופעות הלוואי והסיבוכים האפשריים שלהם.
2. הנבחן יצביע על אבחנה משוערת למקרה המוצג, הנסמכת על האנמנזה, ממצאי הבדיקה הגופנית, בדיקות עזר ודימות, ויבחר את הטיפול המתאים ביותר.

יג. שינויים בהרגלי הצאיה

1. הנבחן יכיר את המחלות והמצבים השונים הגורמים לשינויים בהרגלי הצאיה, את מגוון בדיקות העזר והדימות המקובלות לברור מצבים אלה, ויבחר תוכנית לברור המקרה המוצג.
2. על סמך נתוני האנמנזה, ממצאי הבדיקה הגופנית, בדיקות העזר והדימות, יבחר הנבחן אבחנה מبدלת, אבחנה משוערת או אבחנה סופית, וימליץ על הטיפול השמרני או הניתוחי המתאים ביותר למקרה המוצג.

יד. חסימה במערכת העיכול

תאריך עדכון: דצמבר 2010

1. הנבחן יכיר את מגוון המצבים והמחלות העלולים לגרום לחסימה לאורך מערכת העיכול, ואת בדיקות העזר והדימות המקובלות לברור מצבים אלה.
2. הנבחן יפיק נתונים מהאנמנזה, הבדיקה הגופנית, בדיקות העזר והדימות לגבי מיקום החסימה במערכת העיכול, יכיר את האבחנה המבדלת ומשוערת לגבי גורם החסימה, ויבחר טיפול שמרני או ניתוחי המתאים למקרה המוצג.

טו. יותרת הכליה

1. הנבחן יכיר את הגידולים השפירים והממאירים השונים של יותרת הכליה, ויבדיל בין גידול פונקציונאלי לבין גידול לא פונקציונאלי.
2. הנבחן יבין את ההסתמנות הקלינית של פאוכרומוציטומה, ויכיר את כללי הניטור התוך-ניתוחי והאחר-ניתוחי של גידול זה.
3. הנבחן יזהה ב-CT גוש ביותרת הכליה.
4. הנבחן יכיר אבחנה מבדלת / משוערת על סמך האנמנזה, ממצאי הבדיקה הגופנית, בדיקות המעבדה והדימות, ויבחר טיפול מתאים למקרה המוצג (ניתוח לפרוסקופי או פתוח).

טז. הצטברות נוזל בחלל הבטן

1. הנבחן יזהה מחלות ומצבים הגורמים להצטברות נוזלים בחלל הבטן.
2. הנבחן יצביע על תוכנית לברור טיבו של הנוזל והגורם להצטברותו, וההמלצה לטיפול המתאים למקרה המוצג.

יז. מצב הלב

1. הנבחן יכיר את סוגי ההלם השונים, ואת אמצעי הניטור המקובלים של החולה / הפצוע הנתון במצב של הלם.
2. הנבחן יכיר אבחנה משוערת לסיבת ההלם במקרה המוצג, בהסתמך על האנמנזה (מהחולה או ממלוויו), ממצאי הבדיקה הגופנית ובדיקות המעבדה והדימות.
3. הנבחן ישלח את בדיקות המעבדה הנחוצות בשלב המוקדם של הברור, ייתן במקביל הוראות לטיפול ולניטור, יידע להסיק לגבי יעילות הטיפול, יצביע על טיפולים נוספים, ויכיר את ההוריות להתערבות ניתוחית.

יח. החולה הקטבולי

1. הנבחן יכיר את המצבים והמחלות הגורמים לקטבוליזם ולמאזן חנקן שלילי, על דרגות החומרה השונות שלהם.
2. הנבחן יכיר את הצרכים התזונתיים של האדם הבריא לעומת החולה הקטבולי, המצוי במאזן חנקן שלילי.
3. הנבחן יהיה בקיא בשיטות ההזנה והזנת-העל האנטראליות והפראנטראליות השונות, על יתרונותיהן, חסרונותיהן וסיבוכיהן, ויתאים תוכנית הזנה המתאימה למקרה המוצג.

יט. טראומה

1. הנבחן יבין את משמעות הפרטים האנמנסטיים שהתקבלו מהפצוע או ממלוויו, יידע ליישם את עקרונות הבדיקה והטיפול בפצוע הבודד בהתאם לסדר קדימויות (ABCDE) ובהתאם לסכימה

תאריך עדכון: דצמבר 2010

של ATLS (primary survey, resuscitation, secondary survey, definitive treatment),

ויכיר את העקרונות של טריאז' בפציעה המונית.

2. הנבחן יכיר ויידע לזהות פציעות היוצרות סכנת חיים מיידית, והטיפול מציל-חיים מתאים.
3. הנבחן יזמין את בדיקות המעבדה והדימות המתאימות למקרה המוצג.
4. הנבחן ינקוט בשיטות הניטור המתאימות למקרה המוצג.
5. הנבחן ייתן הוראות מתאימות לטיפול, כולל טיפול אנטיביוטי מונע, אנטי-סטנוס ומשככי כאב.
6. הנבחן יכיר את חשיבות שימור הטחול למניעת OPSI.
7. במקרים של דימום מאברים פרנכימטיים, יכיר הנבחן את עקרונות הטיפול השמרני וההוריות לטיפול ניתוחי.
- הנבחן יישם את כל העקרונות הנ"ל במקרה המוצג.

הסילבוס למקצועות העל-הכירורגיים

א. כירורגיית ילדים

1. הפיזיולוגיה של היילוד (Newborn Physiology)
2. נוזלים אלקטרוליטים והזנה של היילוד והתינוק
3. פתולוגיה אינגוינוסקרוטלית (Inguinoscrotal)
4. פתולוגיה נאונטלית (Neonatal Pathology) וחסימת מעיים (Intestinal Obstruction) אצל ילדים
5. פתולוגיה בדופן הבטן
6. שאתות בתקופת הילדות
7. פתולוגיה של הצוואר
8. פתולוגיה של דרכי המרה
9. בטן חריפה
10. טראומה

ב. אורולוגיה

1. כאב במותן
2. דימום בשתן
3. הפרעות במתן שתן
4. גוש בשק האשכים
5. הידרונפרוזיס והידרואורטר (מולד ונרכש)
6. זיהומים בדרכי השתן
7. הפרעות אורגניות בתפקוד המיני של הגבר
8. טראומה של מערכת השתן
9. כיס השתן הנורוגני
10. גידולי מערכת השתן

ג. כירורגיית כלי דם

1. מחלות ורידים
2. מחלות עורקי התרדמה

תאריך עדכון: דצמבר 2010

3. איסכמיה חריפה של גפים תחתונות
4. איסכמיה כרונית של גפים תחתונות
5. הרגל הסכרתית
6. מפרצות
7. מחלת בירגר
8. תסמונת מוצא החזה

ד. כירורגיה פלסטית

1. כוויות
2. סוגי פצעים ועקרונות הטיפול בהם
3. גידולי העור (BCC, SCC, MM)

ה. נירוכירורגיה

1. גידולי מערכת העצבים המרכזית
2. נירוכירורגיה וסקולרית
3. חבלות ראש
4. מצבים שכיחים בנירוכירורגית ילדים: הידרוצפלוס, עוותי גולגולת, מנינגוצילוצלה
5. פגיעות חוט השדרה

ו. כירורגית חזה ולב

1. פציעות בית החזה
2. גידולי הריאה הממאירים
3. הגישה הניתוחית למומי לב מולדים
4. הגישה הניתוחית למחלת לב איסכמית
5. הגישה הניתוחית למחלת לב מסתמית

ז. אורתופדיה

1. שברי השלד
2. פגיעות ספורט
3. מצבי מחלה של עמוד השדרה
4. מצבי מחלה של כף הרגל והקרסול
5. מצבי מחלה של כף היד
6. גידולי העצם
7. אוסטאופורוזיס כגורם לשברי צוואר הירך ותמט חוליות

ח. הרדמה וטיפול נמרץ

1. עקרונות הרדמה כללית והנשמה
2. השפעות על מערכת הנשימה
3. השפעות על המערכת הקרדיו-וסקולרית
4. פרמקולוגיה של תרופות הרדמה
5. הערכה והכנה טרום ניתוחית של החולה
6. ניטור תוך-ניתוחי

תאריך עדכון: דצמבר 2010

7. סיבוכים
8. הרדמה אזורית: עקרונות וסיבוכים
9. סדאציה: עקרונות וסיבוכים
10. טיפול בכאב: עקרונות
11. טיפול נמרץ: הוריות לאשפוז בטיפול נמרץ
12. עקרונות ניטור וטיפול נמרץ

סילבוס ברפואת ילדים

הקדמה

הנבחן יגלה הבנה להיבטים הייחודיים המאפיינים רפואת ילדים. כגון, גדילה והתפתחות נורמאליים והסטיות. דגש יושם על מניעת מחלות, כולל חיסונים, בדיקות סקר, ומעקב. תיבדק הבנת הפיסיולוגיה והפתו-פיסיולוגיה בגיל הילדות וההתבגרות. הנבחן יוכיח הבנה בפרשנות של נתונים וקליניים ויבין מהו הטיפול המתאים למצבים השכיחים.

ספרי לימוד

Nelson Textbook of Pediatrics, Last Edition

מטרות

1. הנבחן יאבחן מצבי חולי שכיחים ברפואת ילדים בקבוצות הגיל השונות.
2. הנבחן יבחר תוכנית טיפול המתאימה לילדם עם בעיות קליניות שכיחות המבוססת על האבחנה המבדלת כולל הפרוגנוזה.
3. הנבחן יהיה מודע לסיכויים והסיכונים של הטיפולים המוצעים.
4. הנבחן יפרש ממצאים בולטים ושכיחים של מעבדה וצילומי בית החזה.

הנושאים

1. גדילה והתפתחות תקינה ופתולוגית מהלידה ועד לתקופת ההתבגרות
2. רפואה מונעת וחיסונים (כולל תכנית חיסונית עדכנית במדינת ישראל)
3. תזונה: צרכים תזונתיים, חלב אם / פורמולות, חסר בויטמינים
4. נוזלים ואלקטרוליטים – פתופיזיולוגיה וטיפול במצבי חסר
5. הזנחה והתעללות בילדים
6. עקרונות גנטיים ולקויים גנטיים שכיחים
7. מצבי חרום ברפואת ילדים
  - א. הרעלות שכיחות
  - ב. טביעה לסוגיה
  - ג. חבלות חום וקור
  - ד. מצבי הלם לסוגיהם
8. הגישה לילד החשוד למחלה מטבולית
מחלות מטבוליות מייצגות בתחומים הבאים:

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- א. פגם במטבוליזם של חומצות אמיניות
- ב. פגם במטבוליזם הקרבוהידרטים
- ג. בירור היפוגלקמיה, חמצת מטבולית, היפראמוניה

9. הילוד הבריא והחולה

- א. הילוד בסיכון גבוה
  - ב. אספיקציה בלידה
  - ג. סבוכי פגות
  - ד. הפרעות מטבוליות שכיחות בילוד
  - ה. מחלות דרכי נשימה כולל מומים מולדים שכיחים
  - ו. מחלות לב בילוד
  - ז. הפרעות שכיחות במערכת העיכול כולל מומים מולדים שכיחים
- NECROTIZING ENTEROCOLITIS
- ח. פרכוסים בילוד
  - ט. מלפורמציות שכיחות במערכת העצבים
  - י. מומים כלייתיים שכיחים
  - יא. Abnormal external genitalia
  - יב. אנמיה בילוד
  - יג. צהבת בילוד
  - יד. זיהומים מולדים ונרכשים

10. בעיות שכיחות ברפואת מתבגרים

- א. הפרעות אכילה
- ב. דיכאון וניסיון התאבדות
- ג. שימוש בסמים

נושאים ומחלות על פי מערכות

11. הפרעות אימונולוגיות ואלרגיות

- א. הגישה האבחנתית לילד עם זיהומים חוזרים
- ב. הגישה האבחנתית והטיפולית לילד עם חסר חיסוני
- ג. עקרונות טיפוליים במצבים אלרגיים כרוניים וחריפים

12. מחלות רקמת חיבור

- א. הגישה האבחנתית לילד עם חשד למחלה ראומטית
- ב. האבחון והטיפול במחלות ראומטיות שכיחות
- ג. וסקוליטיס כולל מחלת Kawasaki ו-HSP
- ד. FMF

13. מחלות זיהומיות

- א. הגישה למחלת חום בילדים בגילאים השונים

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- ב. עקרונות הטיפול האנטיביוטי בילדים
- ג. מחלות חום עם פריחה
- ד. מחלות חיידקיות שכיחות (בעיקר באזורינו: ברצלזיס, סלמונלוזיס, ריקציוזיס)
- ה. מחלות וירליות שכיחות (EBV, CMV, Rota virus)
- ו. זיהומים במערכת הנשימה
- ז. גישה עדכנית לטיפול בדלקת אוזניים לסוגיה
- ח. גישה עדכנית לטיפול בדלקת גרון וסיבוכיה
- ט. הגישה ללימפאדניטיס
- י. זיהומים במערכת העכול (גסטרואנטריטיס) והכבד
- יא. זיהומים ברקמת חבור (צלוליטיס, ארטריטיס, אוסטאומייליטיס)
- יב. זיהומים במערכת העצבים (מנינגיטיס, אנצפליטיס)
- יג. זיהומים במערכת הקרדיווסקולרית
- יד. זיהומים בדרכי השתן
- טו. הגישה לזיהום אצל החולה עם כשל חיסוני

14. מערכת עיכול

- א. פתופיזיולוגיה של מערכת העיכול
- ב. מומים מולדים במערכת העיכול
- ג. מחלות ושט, קיבה, תריסריון ומעי
- ד. מחלות דלקתיות חריפות וכרוניות של מערכת העיכול
- ה. מצבי תת ספיגה (כרסת)
- ו. מחלות הכבד והלבלב
- ז. הגישה לעצירות בילדים

15. מערכת הנשימה

- א. פתופיזיולוגיה של מערכת הנשימה
- ב. מומים מולדים במערכת הנשימה
- ג. מחלות דלקתיות חריפות וכרוניות של מערכת הנשימה
- ד. ציסטיק פיברוזיס CF
- ה. אסטמה ומצבים נלווים
- ו. שאיפת גוף זר

16. המערכת הקרדיווסקולרית

- א. התפתחות המערכת בעובר ובילוד
- ב. מומי לב מולדים
- ג. מחלות לב נרכשות כולל Rheumatic fever
- ד. מחלות הפריקרד והמיוקרד
- ה. אי ספיקת לב והטיפול בה
- ו. הפרעות קצב והולכה כולל תסמונת QTC מאורך

17. מחלות המטולוגיות

- א. התפתחות המערכת ההמטופויטית וכשלים בהתפתחותה

- ב. אנמיות לכל סוגיהן
- ג. מחלות דמם וקרישה
- ד. הפרעות בתפקוד הטרומבוציטים (ITP)
- ה. הפרעות בתפקוד הלויקוציטים
- ו. תפקוד ומחלות הטחול

18. מחלות גידוליות

- א. אפידמיולוגיה של גידולים בילדים
- ב. עקרונות, אבחון וטיפול בסרטן בילדים
- ג. לאוקמיות לסוגיהן
- ד. לימפומות לסוגיהן
- ה. גידולים סולידיים שכיחים בילדים
- ו. היסטיוציטוזיס
- ז. גידולים וסקולרים שפירים

19. מחלות הכליה

- א. מחלות גלומרולריות (גלומרולונפריטיס)
- ב. מצבים הקשורים להמטוריה
- ג. מצבים הקשורים לפרוטאנווריה (סינדרום נפרוטי)
- ד. מחלות טובולריות
- ה. אי ספיקה כליתית חריפה וכרונית
- ו. מומים מולדים במערכת הגניטו-אורינרית
- ז. הגישה לזיהומים בדרכי השתן
- ח. הגישה לברור יתר לחץ דם*

20. המערכת האנדוקרינית

- א. פיזיולוגיה ופתולוגיה של התבגרות
- ב. פיזיולוגיה ופתולוגיה של ההיפותלמוס והבלוטה הפיטואטרית
- ג. דיאבטס אינספיידוס וברור פוליאוריה
- ד. התבגרות מוקדמת ומאוחרת והסנדרומים הקשורים אליה
- ה. פיזיולוגיה ופתולוגיה של בלוטת התריס
- ו. הומיאוסטזיס של סידן, ויטמין D ומחלות של בלוטת יותרת התריס
- ז. הפרעות אדרנל כולל פגמים אנדימטיים שכיחים
- ח. פעילות ותת פעילות של הורמוני המין
- ט. הגישה לברור קומה נמוכה
- י. סוכרת נעורים
- יא. השמנת יתר

21. מערכת העצבים

- א. אנומליות מולדות של מערכת העצבים
- ב. פרכוסים בגיל הילדות ומצבים דומי-פרכוס
- ג. כאבי ראש בילדים

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- ד. תסמונות נירו-קוטנאיות
- ה. הפרעות תנועה בילדים
- ו. שיתוק מוחין
- ז. מחלות נירודגנרטיביות
- ח. זיהומים של מערכת העצבים
- ט. יתר לחץ תוך גולגולתי (פסאודוטומור)
- י. מחלות נירומוסקולריות
- יא. Familial dysautonomia
- יב. Guillaun – Barre Syndrome

22. מצבי חולי שכיחים בעיניים

- א. עיו אדומה
- ב. אישון לבן
- ג. פזילה

23. מצבי חולי שכיחים בעור

- א. דרמטיטיס אטופית
- ב. אורטיקריה

24. מצבי חולי שכיחים בא.א.ג:

- א. דלקת אוזן תיכונה וכרונית
- ב. דלקת שקדיים
- ג. ברור גוש צווארי

25. מחלות עצם ומפרקים

- א. מלפורמציות שכיחות
- ב. זהומי עצם ומפרק
- ג. דיספלסיות של העצם
- ד. מצבי כאב שכיחים

Transient synovitis, Legg Perthes Dis, Slipped capital femoral epiphysis, Osgood Schlatter

בחלק זה מוצגות בעיות שכיחות ברפואת ילדים היכולות להופיע במבחן:

1. לצורך אבחון וטיפול הנבחן יבין מהם פרטי האנמנזה, הממצאים הגופניים והמעבדתיים הדרושים להתקדם באבחנה.
2. הנבחן יכיר את האבחנות המבדילות של המצבים השונים ויגיע לאבחנה סופית.
3. הנבחן יתאים את הטיפול המועדף לבעיות המאובחנות ויצביע על הפרוגנוזה.
4. הנבחן יבין את הקשר בין הנהלים והמלצות של משרד הבריאות לשמירת איזון תזונה ומניעת מחלות.

הנושאים

- א. קוצר נשימה, שעול וצפצופים, כחלון

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- ב. כאב גרון
- ג. כאב אוזניים והפרעות שמיעה
- ד. חום ללא מוקד
- ה. כחלון, איושה בלב, שנויים בדופק הלב
- ו. כאבי בטן, שלשולים, הקאות ועצירות, צואה דמית
- ז. גוש בבטן
- ח. הגדלת כבד וטחול
- ט. פריחה, פורפורה ושנויים בצבע העור
- י. כאב ראש ושנויים במצב ההכרה
- יא. פרכוסים
- יב. בכי בלתי פוסק בתינוק
- יג. דם, חלבון, שנויים בצבע השתן
- יד. חסר שגשוג, קומה נמוכה, חסר תזונתי ועודף משקל
- טו. הפרעות בהתפתחות הפסיכומוטורית
- טז. הפרעות בלמידה
- יז. הפרעות אכילה בינקות ובבגרות
- יח. מוות פתאומי

סילבוס ברפואת נשים ומיילדות

הקדמה

הבחינה תתמקד בהכרות ובפיתרון של בעיות קליניות שכיחות בגינקולוגיה, מיילדות ופוריות. יינתן דגש לשיקול הדעת באיתור האבחנה ובחירת ההתערבות הטיפולית המתאימה.

ספר הלימוד

Lange – Current Diagnosis & Treatment, Obstetrics & Gynecology, last edition

מטרות כלליות

1. הנבחן יבין את הפיזיולוגיה של מערכת הרבייה לאורך חיי האשה.
2. הנבחן יבין את השינויים הפיזיולוגיים בהריון ואת המעקב אחרי הריון תקין ומהלך לידה רגילה.
3. הנבחן יבין את ההיבטים הפתו-פיזיולוגיים של:
  - א. מחלות וסיבוכים עיקריים הקשורים בהריון ובלידה
  - ב. בעיות ומחלות גינקולוגיות שפירות וממאירות
  - ג. הפרעות בפוריות של האשה והגבר
4. הנבחן יישם עקרונות אבחון, גילוי מוקדם ומניעה לפתרון בעיות קליניות מתחומי הגינקולוגיה, המיילדות והפוריות
5. הנבחן ייפרש ממצאים בולטים ושכיחים של בדיקות עזר כולל מעבדה ודימות
6. הנבחן יבחר תוכנית טיפול מתאימה של מקרים קליניים המבוססת על האבחנה המבדלת, יצביע על הפרוגנוזה, ויעריך את הסיכונים והסיבוכים האפשריים של הטיפול.

הנושאים

- הנושאים מוצגים סביב פתרון בעיות קליניות בגינקולוגיה, מיילדות ופוריות. המטרות הספציפיות והרמה הנדרשת מהנבחן מצוינים לכל נושא.
- א. אבחון טרום-לידתי ומעקב אחרי הריון ולידה תקינים
  - ב. אבחנה וטיפול של הריון בסיכון, כולל מחלות אימהיות ומצבי חירום בהריון
  - ג. מהלך הלידה
  - ד. אבחנה וטיפול של פתולוגיות שכיחות בגינקולוגיה
  - ה. אבחנה וטיפול של גידולים שפירים וממאירים של מערכת הרבייה
  - ו. אבחנה וטיפול בהפרעות התבגרות, אמנוראה ושיעור יתר
  - ז. הערכה, אבחנה וטיפול בזוג העקר
  - ח. תכנון המשפחה ואמצעי מניעה
  - ט. מנופאזה

פרוט הנושאים

- א. אבחון טרום-לידתי ומעקב אחרי הריון ולידה תקינים
מטרות:

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- הנבחן יכיר את פרטי האנמנזה מלאה לגבי הריונות ולידות קודמות, רקע משפחתי וסיבוכי הריון.
- הנבחן יבין את השינויים הפיזיולוגיים בהריון תקין.
- הנבחן יכיר את שלבי הבדיקה הגופנית - בטנית ונרתיקית של אישה הרה.
- הנבחן יכיר את מסגרת מעקב ההריון כולל: ביקורי רופא, בדיקות דם ושתן, בדיקות על קול וברור גנטי.
- הנבחן יכיר את המהלך והסיבוכים של משכב הלידה.

ב. אבחנה וטיפול של הריון בסיכון, כולל מחלות אימהיות ומצבי חירום בהריון

מטרות:

- הנבחן יכיר את מצבי ההריון בסיכון השכיחים (הריון מרובה עוברים, צירים מוקדמים, ירידת מים מוקדמת, הפרדות שליה, שלית פתח, Hydrops – immune & non-immune IUGR, הדרך לאבחונם ודרך הטיפול בהם).
- הנבחן יכיר את הסיבוכים הרפואיים והמחלות האימהיות השכיחות בהריון (סוכרת, יתר לחץ דם, מחלות זיהומיות) ויכיר את אמצעי האבחנה והטיפול המקובל.
- הנבחן יצביע על אבחנה מبدלת, כולל שימוש במידע אנמנטי ותוצאות בדיקות מעבדה על מנת להגיע לאבחנה הנכונה של סיבוכים ומצבי חירום במיילדות, כגון דמם מסיבי, DIC, קרע של הרחם, תסחיף מי שפיר.

ג. מהלך הלידה

מטרות:

- הנבחן יכיר את ממצאי המוניטור העוברי, יבין את משמעות הרישומים השונים וידע לפענח ניטורים מסוגים שונים, תקינים ופתולוגיים.
- הנבחן יכיר את התהליך של לידה נרתיקית במצג ראש לסוגיו, כולל סוגי הפרעות ההתקדמות בתהליך הלידה התקין והטיפול בהן כולל הסיבוכים המיידים שלאחר הלידה (PPH).
- הנבחן יכיר את ההוריות והוריות הנגד ללידות מכשירניות (שולפן-ריק ומלקחיים)
- הנבחן יכיר את ההוריות ודרך הביצוע של ניתוח קיסרי ואת הסיבוכים שלו.
- הנבחן יכיר את תהליך משכב הלידה וידע לבדוק אישה לאחר הלידה.

ד. אבחנה וטיפול של פתולוגיות שכיחות בגינקולוגיה

מטרות:

- הנבחן יכיר את התסמינים של הפלות, הריון מחוץ לרחם, אנדומטריוזיס, דלקות זיהומים באגן, דימום לא סדיר, צניחת אברי האגן ודליפת שתן.
- בהסתמך על נתוני אנמנזה ממוקדת, הנבחן יצביע על אבחנה משוערת.
- הנבחן יכיר את בדיקות המעבדה הרלוונטיות לאבחנה של הפתולוגיות הנ"ל.
- הנבחן יבין את המשמעות של כלי האבחון הבאים והשימוש בהם להגעה לאבחנה סופית: בדיקה פיזיקאלית, בדיקות עזר כולל בדיקות דם, US אגני, CT ואורודינמיקה.
- הנבחן יציע דרך טיפול לאבחנות הנ"ל.
- הנבחן יכיר את ההתוויות לניתוחים הגינקולוגיים הבסיסיים כולל: הסוגים השונים של כריתת רחם, לפרוסקופיה, היסטרוסקופיה, כריתת שרירים, ניתוחים לתיקון צניחת אברי אגן ודליפת שתן.

ה. אבחנה וטיפול של גידולים שפירים וממאירים של מערכת הרבייה

תאריך עדכון: דצמבר 2010

מטרות:

- הנבחן יכיר את התסמינים של הגידולים ברחם, צוואר הרחם, שחלות, חצוצרות, נרתיק ועריה ומחלות הטרופובלסט.
- הנבחן יצביע על אבחנה מبدלת ואבחנה משוערת על בסיס אנמנזה ממוקדת.
- הנבחן יבין את המשמעות והתרומה של כלי האבחון הבאים לגיבוש אבחנה סופית: בדיקה פיזיקאלית, בדיקות עזר כולל בדיקות דם, US אגני, CT, מיפויים, בדיקות ציטולוגיות לסקירה וביופסיות לאבחון.
- הנבחן יצביע על דרך טיפול לסוגים השונים של הגידולים ויבין את פוטנציאל הסיבוכים שלהם.

ו. אבחנה וטיפול בהפרעות התבגרות, אמנוראה ושיעור יתר

מטרות:

- הנבחן יבין את משמעות התסמינים של הפרעות ביוץ ויכיר את הממצאים הפיזיקאליים המאפיינים הפרעות אלה.
- הנבחן יתאים בדיקות עזר, יגיע לאבחנה סופית ויציע טיפול מתאים לפי קבוצת הגיל והרצון להריון.
- הנבחן יבין את תופעות הלוואי והסיבוכים של הפרעות הביוץ והטיפולים.

ז. הערכה, אבחנה וטיפול בזוג העקר

מטרות:

- הנבחן יכיר את הגישה האבחנתית ועקרונות הטיפול בזוג העקר על רקע הורמונאלי ועל רקע מכני.
- הנבחן יכיר את הגישה לטיפול בעקרות מסיבה לא ידועה או עקב גורם זכרי במסגרת טיפולי In-Vivo ויבין מתי ניתן לעבור לטיפול בהפריה חוץ גופית.
- הנבחן יכיר את השלבים השונים של טיפול בהפריה חוץ גופית ויכיר את הפרוטוקולים הנפוצים כולל הסיבוכים האפשריים.
- הנבחן יבין את ההבדל בין הפריה רגילה להפריה בעזרת CSI ויכיר את ההבדל בין TESA ל-TESE.

ח. תכנון המשפחה ואמצעי מניעה

מטרות:

- הנבחן יכיר את הטכניקות המקובלות של אמצעי מניעה, את יעילותם ואת תופעות הלוואי האפשריות הנלוות להם.
- הנבחן יכיר את העקרונות לבחירת הטכניקה המתאימה למטופלת.

ט. מנופאזה

מטרות:

- הנבחן יבין את משמעות התסמינים של המנופאזה ויכיר את הממצאים הפיזיקאליים המאפיינים הפרעות אלה.
- הנבחן יתאים בדיקות עזר ויציע טיפול מתאים.
- הנבחן יבין את תופעות הלוואי ומגבלות הטיפול.

סילבוס בפסיכיאטריה

הקדמה

הבחינה מתמקדת בהבנת המרכיבים הביו-פסיכו-סוציאליים העומדים בבסיס התופעות הנפשיות וההתנהגותיות.

ספר הלימוד

Kaplan & Sadock's Synopsis of Psychiatry, last edition.

מטרות כלליות

1. הנבחן יזהה את הפסיכו-פתולוגיות העיקריות (על פי קלסיפיקציות DSM העדכנית) ויציע טיפולים מתאימים.
2. הנבחן יהיה מודע לדגשים בהסתמנות, מהלך וטיפול בהפרעות נפשיות האופייניות בילדות, בהתבגרות, בבגרות ובגיל המבוגר.

הנושאים

- א. עקרונות הבדיקה הפסיכיאטרית ויישומם לאבחנה וקביעת תוכנית טיפול.
- ב. המאפיינים של ההפרעות על פי הקלסיפיקציה: הפרעות פסיכיאטריות ותסמונות אורגניות (כולל התמכרויות המתבטאות בהפרעות התנהגות).
- ג. הכרת תיאוריות התפתחותיות ונירו-ביולוגיות והשפעתן על היווצרות הפרעות נפשיות.

פרוט הנושאים

עקרונות הבדיקה הפסיכיאטרית ויישומם לאבחנה ולקביעת תוכנית טיפול

- א. הנבחן יתאר את מרכיבי האנמנזה הפסיכיאטרית: תלונה עיקרית, מחלה נוכחית, תולדות מחלה, תולדות עבר.
- ב. תאור מרכיבי בדיקת הסטאטוס הפסיכיאטרי: התנהגות, דיבור, מצב רוח, אפקט, חשיבה (קצב, מהלך, תוכן), תפיסה, מודעות וקוגניציה.
- ג. הצגת אבחנת מבדלת המתבססת על תמונת החולה.
- ד. הזמנת בדיקות עזר הנדרשות לצורך השלמת העיבוד של החולה
- ה. קביעת תוכנית טיפול (כולל תרופתי, פסיכותרפיה, שיקום).

המאפיינים של ההפרעות על פי הקלסיפיקציה:

הפרעות פסיכיאטריות ותסמונות אורגניות (כולל התמכרויות) המתבטאות בהפרעות התנהגות. הערה: אפיון ההפרעות על פי 5 צירי ה-DSM. פרק זה הנוגע להפרעות השונות מתייחס בכל הפרעה להיבטים הבאים: אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, סימנים קליניים, אבחנה מבדלת, מהלך ופרוגנוזה וגישות טיפוליות.

הפרעות אורגניות מוחיות:

תאריך עדכון: דצמבר 2010

Delirium, Dementia and Amnestic Disorders

- א. הגדרת מחלות מערכת העצבים המרכזית
- ב. הערכת מצב החולה הסובל מתסמונת נירו-פסיכיאטרית
- ג. להצעת תוכנית טיפולית ראשונית.

התמכרויות:

Alcohol abuse, drug abuse & addiction

- א. ספקטרום ההתמכרויות מבחינת האפידמיולוגיה, הביטויים הקליניים, הסיבוכים הנפשיים והגופניים
- ב. הגישות הטיפוליות במצבים דחופים וכרוניים.

Schizophrenia

- א. מהלך מחלת הסכיזופרניה, האפידמיולוגיה, התיאוריות האטיולוגיות
- ב. הגישות הטיפוליות
- ג. שיקולים בהפעלת אשפוז כפוי.

הפרעות פסיכוטיות אחרות:

Other Psychotic Disorders Schizophreniform disorder: Delusional, Disorder; Shared Psychotic Disorder; Brief Psychotic Disorder

- א. אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, סימנים קליניים
- ב. אבחנה מבדלת, מהלך
- ג. גישות טיפוליות ופרוגנוזה

"תגובת קרב" ו-PTSD

- א. "תגובת קרב" כתגובת דחק ספציפית: מאפיינים וגורמים משפיעים
- ב. מודלים ביולוגים ופסיכולוגים המסבירים את התופעות ויישומם בטיפולים השונים.
- ג. PTSD אצל ניצולי השואה post-concentration camp syndrome
- ד. התהליכים הנפשיים המאפיינים התמודדות עם מחלה סופנית. תהליך אבל נורמלי ואבל פתולוגי.
- ה. עקרונות מנחים בטיפול נפשי, תרופתי ובמצבי PTSD

Anxiety disorders including:

Panic dis., obsessive – compulsive dis. (OCD), specific and social phobic dis., generalized anxiety dis. (GAD)

- א. השוואת המאפיינים הקליניים והאפידמיולוגים של הפרעות החרדה השונות.
- ב. אבחנה מבדלת למתרפא עם חרדה: הפרעת חרדה מוכללת, הפרעת פניקה, הפרעה פובית והפרעה כפייתית.
- ג. תפקידים של מנגנוני הגנה והגישה הטיפולית הנובעת מעקרונות אלה.
- ד. טיפולים תרופתיים השונים, טיפול התנהגותי וטיפול קוגניטיבי של הפרעות חרדה.
- ה. המאפיינים הקליניים והאפידמיולוגים של הפרעה כפייתית (OCD) ואבחנה מבדלת של מחשבה כפייתית.
- ו. הטיפול התרופתי היעיל בהפרעה כפייתית.
- ז. הגישות הטיפוליות ההתנהגותיות בתופעת פניקה והפרעת האימה.

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- ח. התמונה הקלינית ועקרונות הטיפול בפוביה חברתית.
ט. עקרונות לניהול טיפול לאורך זמן (long term maintenance) בהפרעות חרדה שונות.

Mood disorders, including:

Major depressive disorder; Bipolar 1 and 2 disorder; Dystimic disorder and Cyclothymic disorder.

- א. תיאוריות הקשורות להפרעות במצב הרוח: מבחינה נוירו-ביולוגית,
ב. השפעה גנטית, פסיכולוגית וסביבתית. השכיחות וההבדלים המגדריים.
ג. הסימנים העיקריים של דיכאון על סוגיו, מהלך וסיבוכים.
ד. אבחנה מבדלת כולל תחלואה כפולה ודיכאון מישני למחלה גופנית.
ה. עקרונות הטיפול הביולוגי בדיכאון חריף ובדיכאון עם מרכיבים פסיכוסטיים.
ו. מהלך מחלה אפקטיבית יוניפולרית, טיפול אחזקתי ומניעתי
ז. מצב מאני, והטיפול בו, בשלב החריף.
ח. מהלך המחלה הביפולרית, טיפול אחזקתי ומניעתי.
ט. הסיכון לפגיעה עצמית ובזולת בהפרעות אפקטיביות והפניה לפסיכיאטר המחוזי

Somatoform disorders, including:

Somatization disorder, Conversive disorder, Hypochondriasis, Body dysmorphic disorder, Pain disorder.

- א. זיהוי תסמינים גופניים כביטוי למצבי דחק נפשיים, אבחנה מבדלת לגבי תסמינים נוירולוגיים, סומטיים, כאבים והפרעות בדימוי גוף.
ב. מאפיינים פסיכו-סוציאליים של הפרעות אלו והגישות להתערבות ולטיפול.
ג. רווח ראשוני ורווח משני בהפרעות סומטופורמיות.
ד. היפוכונדריה: הבחנה בינה לבין הפרעות נפשיות אחרות.
ה. ההבדל בין הפרעת כאב לבין מצבים רפואיים המלווים בכאב והגישה הטיפולית להפרעת כאב.

Dissociative disorders, including:

Dissociative amnesia, Dissociative fugue, Dissociative identity disorder, Depersonalization disorder.

- א. המצבים הדיסוציאטיביים ותופעות דיסוציאטיביות במצבים יומיומיים ובהפרעות נפשיות.
ב. ההבדלים העיקריים בין אמנזיה, פוגה והפרעת זהות דיסוציאטיביות.
ג. הגדרת דפרסונליזציה ודריאליזציה.
ד. השפעת מצבי דחק ומצבים נפשיים על מצבי מחלה שונים.
ה. השפעת תרופות על מצבי גוף ונפש.
ו. מורכבות יחסי רופא-חולה ועקרונות המודל הביו-פסיכו-סוציאלי.
דגש יושם על:
- מחלות לב (מחלות קורונריות, הפרעות קצב, אי-ספיקת לב), כאב ובמיוחד כאבי ראש וכאב גב תחתון, מצבים נפשיים לאחר לידה.
  - הקשר בין מצבים נפשיים למחלת הסרטן: הודעת דבר המחלה; שלבי התמודדות השונים; בעיות נפשיות הקשורות לטיפול הכימותראפי.
  - בעיות נפשיות בחולה AIDS ודרכי הטיפול
  - החולה ה"מכור לסמים קשים"

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- אבחון וטיפול בחולה החשוד ל- factitious disorder ("תסמונת מינכהאוזן")

Human Sexuality, including:

Normal sexuality, Sexual functions, Paraphilias, Gender identity disorders.

- מגוון הביטיים הנורמטיביים והפתולוגיים של מיניות האדם.
- המאפיינים של ההפרעות הספציפיות
- העקרונות המנחים להתערבויות טיפוליות מקובלות.
- המיגדר - זהות מינית.

הפרעות שינה:

Normal sleep - Biological clocks, Sleep disorders.

- השינה הנורמאלית בשלבי החיים השונים.
- השעונים הביולוגיים ומנגנוני תזמון השינה.
- זיהוי הפרעות שינה, האטיולוגיות.
- הטיפולים והסיכונים הכרוכים בטיפול תרופתי שכיח ושגוי.

הפרעות אכילה:

Eating Disorders, including:

Anorexia Nervosa, Bulimia Nervosa, Binge Eating Dis., Obesity and Eating Dis. NOS.

- הפרעות האכילה השונות, גורמיה והסיבוכים הרפואיים: אנורקסיה נרבוזה, OBESIT
- תחלואה כפולה ואבחנה מبدלת בהפרעות אכילה.
- עקרונות הטיפול – תזונתיים, פסיכולוגיים ופרמקולוגיים, בהפרעות אכילה.
- עקרונות הטיפול והסיכונים בהפרעות אכילה במצבים חריפים (תת משקל קיצוני, שימוש יתר בחומרים או ריבוי הקאות)

הפרעות אישיות:

Personality disorders:

Concept of Personality and Personality Disorder. Freudian view of "personality fixation". Kerenberg view of "levels of personality organization".

Personality disorders: Paranoid, Schizoid, Schizotypal, Antisocial, Borderline, Histrionic, Narcissistic, Avoidant, Dependent, Obsessive Compulsive and NOS.

- תפיסת האישיות הפרעת אישיות (ע"פ מודלים של פרויד, קרנברג, קוהוט ואחרים)
- מודלים פסיכולוגיים, סביבתיים וביולוגיים של הפרעות אישיות והכרת החלוקה לקבוצות C, B, A (clusters)
- גישות טיפוליות בהפרעות אישיות.
- מקום הטיפול הפסיכו-פרמקולוגי בהפרעות אישיות.

Impulse Control Disorders, including:

Intermittent explosive disorder, kleptomania, pyromania, pathological gambling, trichotillomania, NOS.

- הפרעות השליטה על דחף, מאפיינים העיקריים, מודלים פסיכולוגיים וביולוגיים ועקרונות הטיפול.

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- ב. הקשר בין הפרעות בשליטה על דחפים ואבחנות פסיכיאטריות אחרות.
- ג. היבטים חוקיים הנוגעים להפרעות דחף.

Psychiatric emergencies, including:

The suicidal patient, self-mutilation, the violent patient, the rape victim, aggression and accidents, problems related to abuse or neglect.

- א. זיהוי סימנים וגורמי הסיכון של מצבי חירום בפסיכיאטריה והערכת דחיפות ומסוכנות.
- ב. שיקולים בבחירת הטיפול בגישה רב-ממדית (multi-modal approach) ואסטרטגיות מניעתיות ראשוניות ומשניות.
- ג. היבטים אתיים, חוקיים ורגשיים של הגבלת חולה למיטה.

הכרת תיאוריות התפתחותיות ונירו-ביולוגיות Normality

- א. התפיסות השונות של נורמה: נורמה כמושג סטטיסטי, נורמה כתפיסה חברתית, נורמה רפואית, נורמה כהליך ונורמה כאוטופיה.
- ב. מושג הנורמה בשלבי החיים השונים: ינקות, ילדות, התבגרות, בגרות והגיל המבוגר.
- ג. נורמה, סטייה ומחלה. בהומוסקסואליות כמייצגת את המעבר בין שלשת המושגים הללו. הנורמה ביחס להתבגרות (הקונצפט של "סערת גיל ההתבגרות") והשלכות לגבי אבחנה מבודלת אפשרית (הפרעות אפקטיביות, סכיזופרניה).
- ד. מאפיינים ייחודיים לפסיכופתולוגיה בהקשר של קבוצות אתניות מיוחדות בארץ ובהקשר הכללי של חברת הגירה (למשל: האתיופיים בארץ)

BIOLOGICAL THERAPIES

Biological therapies, including: Antidepressants; Mood stabilizers;

Electroconvulsive therapy (ECT); Transcranial magnetic stimulation (TMS).

- א. ההשערות המרכזיות לגבי מנגנוני הפעולה של נוגדי הדיכאון. הקבוצות העיקריות של התכשירים נוגדי הדיכאון, מהדור הישן והחדש.
- ב. תכשירים נוגדי דיכאון מהקבוצות השונות, איזה שיקולים מנחים לבחירת תכשיר זה או אחר. מהן תופעות הלוואי השכיחות והמסוכנות.
- ג. האינדיקציות הקליניות לטיפול בנוגדי דיכאון. הצג גם הוראות נגד לשימוש בנוגדי דיכאון.
- ד. בדיקות רפואיות שעל החולה לעבור לפני תחילת הטיפול בנוגדי דיכאון ואיזה מעקב רפואי נדרש במהלכו. אינטראקציות בין-תרופתיות.
- ה. עקרונות של ניהול הטיפול בנוגדי דיכאון במצב חריף לבין הטיפול הממושך / אחזקתי.
- ו. התכשירים העיקריים המשמשים כמייצבי מצב רוח. מה ההשערות המרכזיות לגבי מנגנוני הפעולה שלהם.
- ז. השיקולים מנחים לבחירת תכשיר מייצב, זה או אחר (ליתיום, טגרטול, ולפורט...). מהן תופעות הלוואי השכיחות והמסוכנות.
- ח. האינדיקציות הקליניות השונות לשימוש במייצבי מצב רוח השונים.
- ט. בדיקות רפואיות שעל החולה לעבור לפני תחילת הטיפול במייצבי מצב רוח ואיזה מעקב רפואי נדרש במהלכו. אינטראקציות בין-תרופתיות.
- י. עקרונות ניהול טיפול במצב חריף לעומת טיפול ממושך / אחזקתי במייצבי מצב רוח.

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- יא. טיפול בנזעי חשמל (ECT): הליך, אינדיקציות קליניות, קונטרה אינדיקציות, תופעות לוואי, מנגנון פעולה משוער, היבטים אתיים וחוקיים, בדיקות רפואיות נדרשות, ניהול טיפול בשלב החריף וכמהלך אחזקתי.
- יב. טיפול בגירוי מגנטי (TMS): הליך, אינדיקציות קליניות, קונטרה אינדיקציות, תופעות לוואי, מנגנון פעולה משוער, היבטים אתיים וחוקיים, בדיקות רפואיות נדרשות, ניהול טיפול בשלב החריף וכמהלך אחזקתי.

BIOLOGICAL THERAPIES

Biological therapies:

Anti-psychotic drugs; Hypnotic and Anxiolytic drugs; including: the different groups of medications, mechanisms of action, indications and contra-indications, side effects, drug interactions and toxicity.

תרופות נוגדות פסיכזה

- א. תכשירים נוגדי פסיכזה טיפוסיים ושאינם טיפוסיים. פרופיל תופעות הלוואי, מנגנוני פעולה ודוגמאות לתכשירים משתי הקבוצות.
- ב. הגישה לטיפול תרופתי בחולה הפסיכוטי - התוויות, טיפול אחזקתי, הפסקת טיפול, החלפת תכשיר.
- ג. יעילותם של תכשירים נוגדי פסיכזה בטיפול בשלב החריף וכטיפול מניעתי בסכיזופרניה.
- ד. קלאסיפיקציות של תכשירים נוגדי פסיכזה טיפוסיים. הבדלים בין תכשירים High Potency ו-Low Potency.
- ה. תופעות הלוואי המרכזיות של תכשירים נוגדי פסיכזה טיפוסיים. מנגנונים העומדים מאחורי תופעות הלוואי השונות.
- ו. תכשירים נוגדי פסיכזה שאינם טיפוסיים - דוגמאות, יתרונות, חסרונות ותופעות לוואי מרכזיות.
- ז. Clozapine - תולדות השימוש בתכשיר, ייחודו של מנגנון פעולתו, יתרונותיו, תופעות הלוואי המרכזיות ואופן הטיפול באמצעותו.
- ח. הפרעות תנועה שמושרות על ידי תכשירים נוגדי פסיכזה. הגישה להפרעות אלה - מניעה, אבחון וטיפול.
- ט. טיפולים אנטי-כולינרגיים - התוויות, אופן הטיפול (תכשירים, משך הטיפול) ותופעות הלוואי.
- י. Neuroleptic Malignant Syndrome (NMS) – האתיולוגיה, שכיחות, גורמי סיכון, קליניקה, סיבוכים, מניעה וטיפול.
- יא. Tardive Dyskinesia – גורמים, גורמי סיכון, מניעה, קליניקה וטיפול.
- יב. התוויות לטיפול בתכשירים נוגדי פסיכזה בנוסף לסכיזופרניה.
- יג. הגישה לטיפול תרופתי בחולה הפסיכוטי המבוגר.
- יד. תכשירים נוגדי פסיכזה ארוכי טווח - דוגמאות לתכשירים אלה, ההתוויות לשימוש בהם, יתרונותיהם וחסרונותיהם.
- טו. הפרעות בתפקוד המיני תחת טיפול בתכשירים נוגדי פסיכזה - מנגנוני הפעולה, מניעה וטיפול.

תרופות נוגדות חרדה

- א. התוויות מרכזיות לשימוש בתכשירים נוגדי חרדה ומיישנים (היפנוטיים).
- ב. קבוצות עיקריות של תכשירים נוגדי חרדה ומיישנים ומנגנוני הפעולה המשוערים שלהם.

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- ג. בנזודיאזפינים: אינדיקציות לשימוש ואופן שימוש, סיכונים מיידיים ומאחרים בשימוש, קונטרה אינדיקציות למתן בנזודיאזפינים.
- ד. יתרונותיהם וחסרונותיהם של תכשירים נוגדי חרדה ומיישנים מסוג בנזודיאזפינים בהשוואה לשימוש בתכשירים אחרים נוגדי דיכאון וחרדה.
- ה. ההסתמנות הקלינית של נטילת מינון יתר של תכשיר בנזודיאזפיני. אמצעים טיפוליים הנדרשים במצב חרום שכזה.
- ו. הגישה לטיפול בחולה הקשיש באמצעות תכשירים מיישנים ונוגדי חרדה.
- ז. הטיפול באמצעות תכשירים מיישנים ונוגדי חרדה - מינונים, משך הטיפול והפסקתו.
- ח. תכשירים נוגדי חרדה ומיישנים שאינם מקבוצת הבנזודיאזפינים.

Psychological Treatments:

Psychoanalytic (Psychodynamic) Psychotherapy Supportive Psychotherapy, Cognitive & Behavior Therapies. Crisis Intervention.

- א. מושגי יסוד של הגישה הפסיכואנליטית כגון העברה, העברה נגדית, התנגדות, שיקוף, הבהרה ופירוש.
- ב. פסיכותראפיה תמיכתית - מטרות ועקרונות הטיפול
- ג. עקרונות הטיפול ההתנהגותי.
- ד. עקרונות הטיפול במצבי משבר.

שירותים פסיכיאטריים בישראל

- א. ההבדל בין מחלקה סגורה למחלקה פתוחה והאינדיקציות לאשפוז במסגרות אלה.
- ב. מה היתרונות והחסרונות של טיפול במסגרת של מחלקת יום?
- ג. שירותים פסיכיאטריים בקהילה.
- ד. המחלקה הפסיכיאטרית בב"ח כללי – יעודה, יתרונותיה וחסרונותיה.

Forensic Psychiatry, including:

Mental Health Laws, Patient's Rights Bill, Guardianship Laws, Penal Law, Informed Consent to Treatment and Participation in Research.

- א. התהליכים המשפטיים הכרוכים בטיפול ובאשפוז פסיכיאטרי. בכלל זה שמירת זכויות
- ב. החולה, הערכת היכולת לחתום על הסכמה מדעת לטיפול ולהשתתפות במחקר.
- ג. הערכת אחריות פלילית, ומסוגלות לעמוד לדין.
- ד. התנאים לטיפול ולאשפוז כפוי, בקטינים ובבוגרים.
- ה. התנאים לחתימה על הסכמה מדעת לטיפול לאשפוז ולהשתתפות במחקר של קטינים ובוגרים.

Child Psychiatry

a) Normal Development throughout Infancy, Childhood & Adolescence;

b) The Psychiatric Examination of the Child / Adolescent and his/her Family.

- א. צירי ההתפתחות השונים – הביולוגי, הפסיכולוגי, הקוגניטיבי (כולל התפתחות השפה) והחברתי, והדגם חתכי גיל שונים: א. התינוק; ב. הילד המדדה (Toddler);
- ב. תקופת גן הילדים;
- ג. תקופת בית הספר;
- ד. גיל ההתבגרות.

תאריך עדכון: דצמבר 2010

- ה. סוגי הטמפרמנט השונים.
- ו. סערת גיל ההתבגרות (Adolescent Turmoil) האם היא נורמטיבית או פתולוגית. נדון באפשרויות השונות.
- ז. קווים מנחים בבדיקה הפסיכיאטרית של ילד / מתבגר ע"פ רצף הגילים.
- ח. מקומה של הערכה משפחתית.

Child and Adolescent Psychopathology:

Reactive Attachment Disorder; Pervasive Developmental Disorder; Early Onset Schizophrenia; Mood Disorder and Suicide; Adjustment Disorder; Anxiety Disorder; Attention Deficit Disorder; Disruptive Behavior Disorder; Eating Disorder; Tic Disorder; Obsessive-Compulsive Disorder; Post Traumatic Stress Disorder; Special Issues in Child Psychiatry: Child Abuse, Adoption, Parental Divorce.

- א. הקשר הורה – תינוק, הפרעות טמפרמנט והפרעות התקשרות. כשל בגדילה והפרעות אכילה בגיל הרך.
- ב. מאפיינים קליניים בולטים של הפרעות התפתחות רחבות הקף. הבדלים בין אוטיזם לתסמונת אספרגר.
- ג. המאפיינים הייחודיים לסכיזופרניה המתחילה בילדות וזו המתחילה ההתבגרות.
- ד. המאפיינים הייחודיים של הפרעות במצב הרוח בגיל הילדות ובגיל ההתבגרות.
- ה. גורמי הסיכון להתאבדות במתבגרים. הקשר בין ניסיונות אובדניים לבין התאבדות.
- ו. המאפיינים הקליניים של חרדת פרידה על פני רצף הגילים והטיפול במצבים אלו.
- ז. המאפיינים הייחודיים של הפרעה טורדנית כפייתית בילדים ובמתבגרים והטיפול במצבים אלו.
- ח. המאפיינים הייחודיים של הפרעת דחק בתר חבלתית בילדים והטיפול במצב במצבים אלו.

גורמים ביולוגיים פסיכולוגיים וחברתיים המעורבים באטיולוגיה של הפרעות אכילה. סוגי הפרעות וסוגי הטיפול השונים.

- א. הפרעות הנלוות (COMORBIDITY) להפרעות האכילה השונות.
- ב. המאפיינים הקליניים של הפרעת קשב וריכוז ומגוון הטיפולים המקובלים בהפרעה זו.
- ג. הפרעות ההתנהגות הנפוצות בגיל הילדות ובגיל ההתבגרות.
- ד. התעללות פיזית נפשית ומינית – השלכותיה על ההתפתחות הנורמטיבית והפסיכופתולוגיה הנגזרת מהן.

פיגור שכלי: אתיולוגיה, טיפולוגיה, גישות טיפוליות.

Special Issues in Biological Therapies of Children and Adolescents: Psychiatric Treatment of Children and adolescents, including: Psychotherapy; Cognitive-Behavioral Therapy; Family Therapy; Parent Consultation.

- א. האפיונים הייחודיים לפסיכותרפיה בילדים ומתבגרים
- ב. עקרונות הטיפול ה-CBT (cognitive behavioral ther.) ובסוגי הפרעות המתאימות לטיפול זה.
- ג. בחירה בין סוגי טיפולים שונים.
- ד. מערך הטיפול המערכתי בילד ובמתבגר.
- ה. עקרונות הטיפול הפרמקולוגי בילדים ומתבגרים.

Geriatric Psychiatry

- א. התסמונות העיקריות בהן עוסקת הפסיכוגריאטריה
- ב. הדומה והשונה שבין בדיקה פסיכיאטרית "רגילה" לבין בדיקה פסיכוגריאטרית
- ג. מקומם של מבחנים קוגניטיביים קצרים (MMSE, מבחן ציור-שעון) בהערכת הזקן
- ד. דמנציה לפי ה-DSM-4. היבטים אפידמיולוגים של דמנציה (שכיחות, היארעות)
- ה. הגורמים העיקריים לדמנציה בזקנים. אבחנה מובדלת בין דמנציה ובין הזדקנות רגילה
- ו. אבחנה מובדלת בין דמנציה ובין דיכאון (פסוידודמנציה). דיון אבחנה מובדלת בין דמנציה לדליריום
- ז. העיבוד האבחוני הנדרש בדמנציה בזקן
- ח. "דמנציה הפיכה"
- ט. תיאורים נכחיות אחדות להתפתחות מחלת אלצהיימר
- י. הסתמנות פסיכולוגית והתנהגותית בדמנציה / מחלת אלצהיימר
- יא. עקרונות המנחים את הטיפול הפסיכופרמקולוגי בזקן
- יב. טיפולים לשיפור קוגניציה (תרופתיים ולא-תרופתיים)
- יג. "תשישות נפש" ואופן הטיפול בה